

ALGEMEEN BEHEERSCOMITE

VOOR HET SOCIAAL STATUUT
DER ZELFSTANDIGEN

Opgericht bij de wet van 30 december 1992

JAARVERSLAG

2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Voorwoord	4
1 Het Algemeen Beheerscomité	6
1.1 Opdracht en bevoegdheden	6
1.1.1 Algemene bevoegdheden	6
1.1.2 Adviesbevoegdheid	6
1.1.3 Specifieke bevoegdheden	6
1.1.4 Bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen	7
1.2 Werking	7
1.2.1 Het Secretariaat:	8
1.2.2 Budget	8
1.2.3 Ondersteuning door het RSVZ en door andere diensten.....	8
1.3 Samenstelling	8
1.3.1 Wettelijke bepalingen	8
1.3.3 Samenstelling van het ABC op 31 december 2018	10
2 Werkzaamheden van het ABC in 2018.....	11
2.1 Pensioenen.....	11
2.1.1 Een pensioenberekening op basis van punten	11
2.1.2 Zwaar werk.....	12
2.1.3 Deeltijds pensioen.....	13
2.1.4 Behandelingstermijn van de pensioendossiers door het RSVZ.....	14
2.1.5 Vrijstelling van bijdragen op het moment van de pensionering.....	14
2.1.6 Toekenning van een gezinspensioen in geval van een pensioen ten laste van het stelsel van de openbare sector in hoofde van de echtgenoot.....	15
2.2 Sociale bijdragen	15
2.2.1 Evaluatie van de hervorming van de bijdragen.....	15
2.3 Sociale fraude.....	16
2.3.1 Limosaverplichting: risicosectoren.....	16
2.3.2 Register van werkende vennoten	17
2.3.3 Fictieve aansluitingen.....	18
2.3.4 Controle op onbelast bijverdienen	19

2.3.5	Hervorming van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD)	19
2.3.6	Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019	20
2.4	Gloobaal Financieel Beheer Zelfstandigen	21
2.4.1	Begroting	21
2.4.2	Alternatieve financiering: sector geneeskundige verzorging	22
2.5	Allerlei	23
2.5.1	Alternatief voor de aangetekende zending	23
2.5.2	Sociale bescherming van grensarbeiders	23
2.5.3	Een Europese definitie van 'werknemer'	24
2.5.4	Gegevensverstrekking in het kader van de Wijninckx-bijdrage	24
2.5.5	Overdracht van bevoegdheden van de FOD Sociale Zekerheid naar het RSVZ	25
2.5.6	Uitbreiding van de moederschapshulp	26

Voorwoord

Reeds 25 jaar vormt het Algemeen Beheerscomité (ABC) het overleg- en adviesorgaan voor diverse aangelegenheden die het sociaal statuut van de zelfstandige aanbelangen. In die hoedanigheid heeft het ABC de voorbije decennia een eigen plaats verworven in het geheel van beleidsvoorbereiding en politieke besluitvorming ter zake. De jaarverslagen van het Comité – die meer inzicht geven in de werkzaamheden - illustreren dit.

Zo werd het ABC in 2018 gevraagd om advies uit te brengen in een aantal dossiers, behorend tot de speerpunten van het federale regeringsbeleid, nl. de grote pensioenhervorming en de bestrijding van sociale fraude.

Wat dit eerste domein betreft, boog het Comité zich over voorstellen tot de invoering van een regeling zwaar werk en van een systeem van halftijds pensioen in de regeling voor zelfstandigen. Voor wat betreft het tweede domein, bracht het Comité adviezen uit over het Actieplan socialefraudebestrijding 2019 en de prioriteiten daarin voor het zelfstandigenstelsel. Het Comité behandelde het afgelopen jaar tevens een aantal voorstellen om specifieke vormen van sociale fraude bij zelfstandigen (verder) aan te pakken, zoals de fraudeleuze vennootschapsconstructies en de fictieve aansluitingen.

Het Comité werd in 2018 overigens niet alleen gevraagd om advies uit te brengen over concrete voorstellen maar werd ook aangezocht om input te geven voor het uitwerken van nieuwe beleidsinitiatieven.

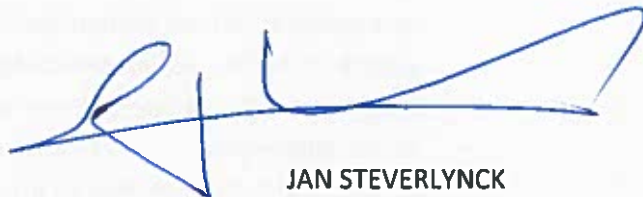
Zo vroegen de ministers van zelfstandigen en van sociale zaken het ABC om na te gaan i) wat de noden zijn van zelfstandigen op het vlak van arbeidsmarkt-integratie in geval van (langdurig) arbeidsongeschiktheid en van burn-out(preventie) en ii) welke beleidsmaatregelen wenselijk zijn om deze problematieken te ondervangen. Verder werd het Comité door minister Ducarme ook gevraagd om een evaluatie te maken van het statuut van de meewerkende echtgeno(o)t(e), met het oog op een eventuele omvorming ervan tot een statuut van co-ondernemer.

Overigens vatte het ABC het voorbije jaar nog andere belangrijke evaluatiewerkzaamheden aan, nl. die van de hervorming van de socialebijdrageberekening. In afwachting van het uitgebreide verslag dat het Comité hierover in het voorjaar van 2019 zal uitbrengen, bracht het eind 2018 alvast een tussentijds evaluatierapport uit.

Verder kon het Comité zich het voorbije jaar ook uitspreken over een aantal maatregelen die misschien minder zichtbaar zijn of minder publieke weerklank kregen, maar die voor de individuele zelfstandige van grote waarde kunnen zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de uitbreiding van de moederschapshulp naar adoptanten, de hervorming van de procedures tot aanvraag en toekenning van een vrijstelling van bijdragen, de mogelijkheid om een ander middel van briefwisseling te gebruiken dan de klassieke aangetekende zending of de bijdragevrijstelling voor het kwartaal van pensionering voor die zelfstandigen die hun pensioen opnemen na de wettelijke pensioenleeftijd.

Al deze werkzaamheden worden in dit jaarverslag meer uitgebreid toegelicht, samen met de andere dossiers. Vooraf geef ik nog mee dat de werkzaamheden van het Comité telkens verlopen in een sfeer van open dialoog en collegialiteit, ook in dossiers waar het vinden van een consensus soms minder evident is. Dit is echter enkel mogelijk dankzij de constructieve houding en inzet waarmee

elk van de partners zijn engagement in het Comité opneemt. Ik wens de betrokkenen daarvoor dan ook uitdrukkelijk te danken. Enkel zo is het immers mogelijk om te komen tot de succesvolle werking die het ABC vandaag kenmerkt. Tot slot wil ik het secretariaat bijzonder danken voor de grondige voorbereiding van de dossiers, de adviezen en verslagen, alsook voor de accurate verslaggeving van alle bijeenkomsten.

JAN STEVERLYNCK

VOORZITTER

1 Het Algemeen Beheerscomité

1.1 Opdracht en bevoegdheden

Het Algemeen Beheerscomité (ABC) werd in 1992 opgericht om

- de eigenheid van het statuut van de zelfstandigen te herbevestigen en te vrijwaren, onder andere door de vertegenwoordigers van de zelfstandigen te responsabiliseren en te betrekken bij de verdere uitbouw van het sociaal statuut, en
- de versnippering van het sociaal statuut over de diverse beleidsverantwoordelijken, administraties, parastatalen en privé-instellingen tegen te gaan.

De oorspronkelijke bevoegdheden van het Comité, die daarna werden uitgebreid, kunnen in vier grote categorieën worden ondergebracht, nl. algemene bevoegdheden, adviesbevoegdheden, specifieke bevoegdheden en bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen.

De adviezen en de verslagen zijn openbaar en elektronisch beschikbaar op de website van het RSVZ¹.

1.1.1 Algemene bevoegdheden²

Het Algemeen Beheerscomité is bevoegd voor alle aangelegenheden die betrekking hebben op het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit kader kan het op eigen initiatief, of op verzoek van één van de bevoegde ministers³:

- voorstellen formuleren;
- aanbevelingen doen en advies geven;
- studies uitvoeren of laten uitvoeren

1.1.2 Adviesbevoegdheid⁴

Het Algemeen Beheerscomité heeft tevens een adviserende functie. Iedere bevoegde minister kan vrij het advies van het Comité inwinnen over elke aangelegenheid die tot het sociaal statuut der zelfstandigen behoort. In bepaalde gevallen is het advies van het Comité verplicht. Zo moet iedere bevoegde minister, behalve in spoedgevallen, het advies van het Comité inwinnen over alle voorontwerpen van wet met betrekking tot het sociaal statuut der zelfstandigen en over de krachtlijnen van het te voeren beleid.

1.1.3 Specifieke bevoegdheden⁵

Het Comité is verder ook bevoegd

¹ http://www.rsvz.be/nl/algemeen-beheerscomite-abc?_ga=1.161427005.1688029756.1460618054

² artikel 109, §1 en §2 van de wet van 30 december 1992

³ Het betreft ministers die direct of « indirect » bevoegd zijn inzake sociale zekerheid der zelfstandigen, met name de minister van Zelfstandigen, de minister van Sociale Zaken en de minister van Pensioenen

⁴ artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992

⁵ artikel 111 van de wet van 30 december 1992

- om samen met de minister van Zelfstandigen het gezag uit te oefenen over het globaal financieel beheer van het statuut der zelfstandigen;
- voor het opstellen, in meerjarenperspectief, van de globale begrotingsvooruitzichten en het voorleggen aan de Regering van een rapport dat betrekking heeft op de ontwikkeling van de ontvangsten en uitgaven, de prioritaire beleidslijnen en de wijze waarop het evenwicht van het stelsel verzekerd kan worden;
- voor het vaststellen van de verdeling van de globale inkomsten over de verschillende stelsels en sectoren en de kennisgeving ervan aan de bevoegde minister;
- voor het voorbereiden en opstellen van richtlijnen met betrekking tot de organisatie en de uitvoering van het vrij aanvullend pensioen;
- voor het formuleren van aanbevelingen met betrekking tot het beheer van de stelsels van aanvullende verzekering;
- om kennis te nemen van klachten van algemene aard in verband met de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen, ze over te maken aan de bevoegde instellingen en aanbevelingen te formuleren om de dienstverlening te verbeteren;
- voor het goedkeuren van de richtlijnen opgelegd aan de sociale verzekeringsfondsen.

1.1.4 Bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen

Andere wettelijke bepalingen hebben de bevoegdheden van het Comité uitgebreid. Zo

- moeten het Comité en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven elke twee jaar een advies uitbrengen over de hoegrootheid en de verdeling van de financiële middelen die de Regering toekent om de sociale uitkeringen aan te passen aan de evolutie van de welvaart ;
- is het advies van het Comité noodzakelijk om de percentages van de bijdragen en het bedrag van de beroepsinkomsten opgenomen in artikel 12, § 1, 2e lid van het koninklijk besluit nr. 38 aan te passen ;
- moet de eerste voorzitter van de Commissie voor vrijstelling van bijdragen op regelmatige tijdstippen en in elk geval bij het einde van zijn mandaat een evaluatieverslag van de activiteiten van de Commissie voorleggen aan de minister van Middenstand en aan het Comité en ;
- is het Comité belast met het voorleggen van een dubbele lijst zodat 6 leden (op 15) van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen kunnen worden gekozen om de belangen van de zelfstandigen, de meewerkende echtgenoten en de helpende zelfstandigen te vertegenwoordigen.

1.2 *Werking*

Het ABC is administratief ondergebracht bij het RSVZ en beschikt niet over een eigen rechtspersoonlijkheid. Het wordt bij het vervullen van zijn opdrachten bijgestaan door een secretariaat dat o.m. met de administratieve taken van het Comité is belast.

1.1.1 Secretariaat

Het Secretariaat bevindt zich op het RSVZ. In 2018 werd de werking ervan waargenomen door de secretaris, die verantwoordelijk is voor de leiding van het Secretariaat en een universitaire medewerker.

1.2.1 Het Secretariaat:

- organiseert de vergaderingen van het Comité;
- zorgt voor de voorbereiding en verspreiding van de werkdocumenten die het ABC toelaten om zijn raadgevende opdracht zo goed mogelijk uit te voeren;
- stelt de ontwerpen van notulen, de ontwerpen van advies en van verslagen op, alsook het ontwerp van jaarverslag van het ABC en
- voert de door het Comité genomen beslissingen uit.

In het kader van deze opdrachten onderhoudt het Secretariaat regelmatige contacten met diverse actoren van het sociaal statuut der zelfstandigen (ambtenaren, kabinetten van de bevoegde ministers, leden van de organisaties van zelfstandigen, enz.).

1.2.2 Budget

De budgettaire beheerskosten van het Comité (logistieke werking en de personeels- en andere kosten) worden gedragen door het RSVZ. In 2018 bedroegen deze 208.200 EUR (personeelskosten, presentiegeld, meubilair).

1.2.3 Ondersteuning door het RSVZ en door andere diensten

In het kader van zijn opdracht ontvangt het Secretariaat ondersteuning van verschillende diensten van het RSVZ (Financiën & Begroting, Algemene en Juridische Studiën, Statistieken, Verplichtingen en Pensioenen). Het Comité wenst deze diensten uitdrukkelijk te bedanken, inz. de dienst Vertaling van het RSVZ waarop het ABC frequent beroep doet.

Het Comité wenst eveneens instellingen buiten het RSVZ te bedanken die ondersteunend werk hebben geleverd. Dit zijn hoofdzakelijk de cel Actuarium van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid, het Federaal Planbureau, het RIZIV, en de FPD. Tot slot bedankt het ABC alle personen die voor de werkzaamheden werden uitgenodigd en eraan deelnamen.

1.3 Samenstelling

1.3.1 Wettelijke bepalingen⁶

Het Comité is samengesteld uit:

- 12 stemgerechtigde leden, waaronder de voorzitter;
- 2 leden met raadgevende stem: de vertegenwoordigers van de sociale verzekeringsfondsen en van de ziekenfondsen;
- 1 secretaris, alsook
- de afgevaardigde van de minister van Financiën bij het RSVZ.

Het aantal stemgerechtigde leden van het Comité is paritair samengesteld. Het bestaat enerzijds uit:

⁶ Artikel 108 van de wet van 30 december 1992.

- 5 vertegenwoordigers van de interprofessionele organisaties voor zelfstandigen, op voordracht van de interprofessionele afdeling van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en KMO's, en
- 1 vertegenwoordiger van de landbouworganisaties, op voordracht van de Nationale Landbouwradaad;

en anderzijds uit:

- 2 vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen,
- 1 leidend ambtenaar van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid,
- de administrateur-generaal van het RSVZ,
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Pensioenen, op diens voordracht, en
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Sociale Zaken, op diens voordracht.

Ze worden allen benoemd voor een periode van 6 jaar door de minister van Zelfstandigen. Het mandaat is hernieuwbaar. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd.

1.3.3 Samenstelling van het ABC op 31 december 2018

Op 31 december 2018 was het Comité als volgt samengesteld:

VOORZITTER	
Jan STEVERLYNCK	
STEMGERECHTIGDE LEDEN	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
Vertegenwoordigers van de interprofessionele organisaties voor zelfstandigen	
Caroline DEITEREN	Daniel APPELTANT
Jan STEVERLYNCK	Karel VAN DEN EYNDE
Louis WARLOP	Philippe RUELENS
Christine MATTHEUWS	Leen SMEETS
Renaud FRANCAERT	Gabrielle EYMAEL
Vertegenwoordigers van de landbouworganisaties	
Chris BOTTERMAN	Anne-Sophie JANSSENS
Vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen	
Sven VANHUYSE	Johan VAN DER BORGHT
Bertel COUSAERT	Julie VANOOTEGHEM
Leidende ambtenaren van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid	
Bernard VANDECAVEY	Christian DEKEYSER
Administrateur-generaal van het RSVZ en zijn vertegenwoordiger	
Anne VANDERSTAPPEN	Marc TRIFIN ⁷
Vertegenwoordigers van de minister van Pensioenen	
Tom WATTHY	Alice WEYMEERS
Vertegenwoordigers van de minister van Sociale Zaken	
Johan STAES	Enrico LEENKNECHT
LEDEN MET RAADGEVENDE STEM	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
Vertegenwoordigers van de Vereniging van de sociale verzekeringsfondsen	
Peter JACOBS	Frederik DHONT
Vertegenwoordigers van het Intermutualistisch College	
Pieter MICHIELS	Xavier BRENEZ
AFGEVAARDIGDE VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN	
Karel HAUMAN	
SECRETARIS	
Veerle DE MAESSCHALCK	

⁷ Met pensioen sinds 1 september 2018 maar nog niet vervangen als lid van het ABC.

2 Werkzaamheden van het ABC in 2018

In 2018 vonden er 5 plenaire vergaderingen plaats van het ABC en kwamen de leden 61 keer samen voor een bijeenkomst van een van de werkgroepen.

Tabel 1. Overzicht van de bijeenkomsten van het ABC in 2018

<i>Bijeenkomsten</i>	<i>Aantal vergaderingen</i>
- Werkgroep 'Sociale fraude'	12
- Werkgroep 'Allerlei'	10
- Werkgroep 'Pensioenen'	19
- Werkgroep 'Begroting'	2
- Werkgroep 'Bijdragen'	8
- Werkgroep 'Arbeidsongeschiktheid – Invaliditeit – Geneeskundige verzorging'	7
- Werkgroep 'Hulp aan de zelfstandigen'	3
- Plenaire vergadering	5

2.1 Pensioenen

In haar regeerakkoord stelde de federale regering Michel I een grote pensioenhervorming voorop. In 2018 behandelde de werkgroep 'pensioenen' een aantal dossiers (puntensysteem, zwaar werk, deeltijds pensioen) die kaderden in deze vooropgestelde hervorming. Daarnaast bracht het Comité het afgelopen jaar advies uit over voorstellen die specifiek betrekking hadden op de verbetering van het pensioenstelsel van de zelfstandigen.

2.1.1 Een pensioenberekening op basis van punten

In zijn pensioenverslag van 2014 engageerde het ABC zich ertoe om ervoor te zorgen om vanuit het zelfstandigenstelsel op een constructieve wijze bij te dragen aan de voorbereiding en ontwikkeling van een hervormd pensioenbeleid. In dit kader liet het Comité de voorbije twee jaar het voorstel tot de invoering van een pensioenstelsel op basis van punten in het zelfstandigenstelsel onderzoeken door een onderzoeksteam van de Vrije Universiteit Brussel. Voor het Comité was het immers noodzakelijk dat een eventueel puntensysteem op een zodanige wijze zou worden opgevat, dat het ook aangepast is aan de pensioenberekening en het systeem van sociale bijdragebetaling voor zelfstandigen. Rekening houdend met de onderzoeksresultaten en de aanbevelingen die in het eindrapport werden geformuleerd, lichtte het Comité in 2018 zijn standpunten met betrekking tot een pensioenstelsel op basis van punten toe in een visietekst.

Het Comité gaf in dit document aan dat het puntensysteem een waardevol vehikel kan zijn om structurele pensioenhervormingen tot uitvoering te brengen, zoals de invoering van een actuariële correctie in geval van vervroegd of deeltijds pensioen, een koppeling tussen levensverwachting en

wettelijke pensioenleeftijd of een verdere harmonisering van de pensioenstelsels. Het Comité stelde echter dat de transitie naar een puntenstelsel problematisch is wanneer het nieuwe systeem i) leidt tot een uitgavenstijging, ii) divergenties tussen de pensioenstelsels (i.c. de waarde van een punt), iii) een versoepeling van de loopbaanvoorwaarden en iv) een verschuiving van reeds opgebouwde pensioenrechten tussen actieven en v) onvoldoende transparantie en voorspelbaarheid voor de sociaal verzekerden.

Verder formuleerde het Comité een aantal voorstellen en aandachtspunten voor de concrete uitwerking van een puntensysteem (zoals met betrekking tot de berekening van proportionele pensioenrechten, de omzetting van forfaitaire pensioenrechten, de integratie van de correctiecoëfficiënt in de pensioenformule, etc).

Het Comité benadrukte echter dat deze visietekst moet gezien worden als een voorstel om de bestaande pensioenregeling van de zelfstandigen op de best mogelijke manier technisch om te zetten in een pensioenberekening op basis van punten, in het geval dit zou worden ingevoerd. Het mag dus niet opgevat worden als een definitief standpunt van het ABC voor of tegen een puntensysteem als dusdanig.

Naar aanleiding van de publicatie van deze visietekst vonden in 2018 ook een aantal gedachtewisselingen over dit thema plaats met de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040.

✓ **VERSLAG 2018/01: OPMERKINGEN EN AANDACHTSPUNTEN VAN HET ABC BIJ DE MOGELIJKE INVOERING VAN EEN PENSIOENBEREKENING OP BASIS VAN PUNTEN IN HET ZELFSTANDIGENSTELSEL**

2.1.2 Zwaar werk

In juli 2018 bracht het Comité een verdeeld advies uit over een voorontwerp van wet tot invoering van een regeling zwaar werk voor zelfstandigen.

Volgens dit voorstel zou de zelfstandige die zijn beroepsactiviteit als zwaar wil laten erkennen, daartoe een aanvraag moeten indienen bij een Commissie Zwaar Werk. Om een beslissing te nemen over de zwaarte van de zelfstandige beroepsactiviteit, zou die Commissie op een objectieve, meetbare en controleerbare wijze moeten vaststellen of de zelfstandige beroepsactiviteit één (of meer) elementen van zwaarte omvat.

In functie van het aantal aanwezige elementen van zwaarte, zouden de tijdvakken van zware beroepsactiviteit voor de berekening van de loopbaanvoorwaarde worden vermenigvuldigd met een verhogingscoëfficiënt, zodat de betrokkene sneller voldoet aan de loopbaanvoorwaarde inzake vervroegde pensionering. De zelfstandige die geen (of onvolledig) gebruik zou maken van deze erkenning zwaar werk om vervroegd met pensioen te gaan, zou recht hebben op een pensioencomplement.

Binnen het Comité leefden uiteenlopende visies over de wenselijkheid van een regeling zwaar werk als beleidsinstrument. De zelfstandigenorganisaties uitten een principiële bezwaar tegen de invoering van een dergelijke regeling omdat ze meenden dat men in de eerste plaats zou moeten inzetten op i) een structurele pensioenhervorming waarvan een algemene flexibilisering van de

pensioenleeftijd en de invoering van een systeem van actuariële correcties een wezenlijk onderdeel moeten vormen en ii) initiatieven inzake preventie, heroriëntering en arbeidsmarkt-re-integratie.

Indien men toch zou overgaan tot de invoering van een regeling zwaar werk, dan vroegen de organisaties om:

- een aantal van de algemene principes bij te sturen,
- voorafgaandelijk aan de uitvoering van de regeling, een uitgebreide, budgettaire impactanalyse uit te voeren,
- de nodige middelen vrij te maken zodat het RSVZ de regeling op een correcte manier zou kunnen uitvoeren, en
- te analyseren hoe de zelfstandigenorganisaties betrokken zouden kunnen worden bij de werkzaamheden van de Commissie Zwaar Werk, gelet op de inspanningen die dat voor hen inhoudt.

Indien men toch zou overgaan tot de invoering van een regeling 'zwaar werk' dan vroegen de organisaties bovendien dat de aanwezigheid van de elementen van zwaarte zou worden nagegaan op grond van een medisch attest zodat de uitoefening van zwaar werk objectief, meetbaar en controleerbaar vastgesteld kan worden op grond van de individuele situatie van de zelfstandige.

De vertegenwoordigers van de ministers van pensioenen en van zelfstandigen lieten optekenen dat zij akte namen van de bezorgdheden die in dit advies worden geuit maar sommige standpunten van de organisaties ter zake niet konden delen. Ze stemden evenwel in met de concrete voorstellen die werden gedaan om te komen tot een objectieve, meetbare en controleerbare vaststelling van zwaar werk bij zelfstandigen.

✓ ADVIES 2018/13: INVOERING VAN EEN REGELING ZWAAR WERK VOOR ZELFSTANDIGEN

2.1.3 Deeltijds pensioen

Eind 2018 werden aan het Comité verschillende ontwerp teksten voor advies voorgelegd die de invoering van een halftijds pensioen voorzien in de pensioenregeling voor zelfstandigen. Tijdens het halftijds pensioen, zal de zelfstandige een deel van zijn reeds opgebouwd pensioenbedrag ontvangen, terwijl hij verder pensioenrechten opbouwt voor de beroepsactiviteit die hij nog blijft uitoefenen en waarvoor hij sociale bijdragen betaalt die berekend worden volgens aangepaste bijdrageregels. De omvang van de activiteit zal worden beperkt door een inkomensbegrenzing.

Het Comité stelde vast dat het systeem zoals het ter advies wordt voorgelegd, op verschillende punten overeenstemt met de principes die het in zijn visietekst van 2017 vooropstelde. Het had niettemin een aantal opmerking bij het voorstel, m.n. met betrekking tot de complexiteit en de strenge karakter van de toegangsvoorwaarden, de beperking van de toegelaten activiteit via een inkomensbegrenzing, de berekening van het halftijds pensioen in hoofde van een alleenstaande en het moment van inwerkingtreding. Het Comité stelde bovendien vast dat er geen enkele bijkomende financiering voorzien is voor het RSVZ om uitvoering te geven aan deze maatregel. Het benadrukt verder ook de noodzaak van een goede informatieverstrekking aan de zelfstandige over de

toekenningsvoorwaarden voor het halftijds pensioen, de regels inzake toegelaten activiteit en de bijkomende pensioenrechten die men na de opname van het halftijds pensioen nog kan opbouwen.

Het Comité wees er tot slot op dat het opzet van de voorgestelde maatregel eerder beperkt is, zeker als men rekening houdt met de uitdagingen die gelden op het vlak van pensioenhervormingen en de daarmee verbonden problematiek van de eindeloopbaanflexibiliteit. Het Comité vraagt zich dan ook af of de meerwaarde van een systeem van halftijds pensioen, in verhouding staat tot de aanzienlijke beheerskosten en investeringen die nodig zijn voor de uitvoering ervan. Het voorstel voorziet immers niets anders dan een alternatieve uitreedeoptie aan zelfstandigen die reeds de mogelijkheid (zullen) hebben om hun pensioen voltijds op te nemen.

Het Comité bracht begin 2019 een advies uit over dit dossier.

✓ AVIS 2019/01: HALFTIJD PENSIOEN

2.1.4 Behandelingstermijn van de pensioendossiers door het RSVZ

Het Handvest van de sociaal verzekerde stelt dat elke aanvraag tot toekenning van een sociale uitkering binnen de vier maanden moet worden behandeld. Het RSVZ beschikte echter uitzonderlijk over een behandelingstermijn van acht maanden in geval van pensioenaanvragen die meer dan negen maanden voor de ingangsdatum van het pensioen werden ingediend. Het Comité bracht in februari 2018 een positief advies uit over een voorstel tot afschaffing van deze uitzondering omdat i) dit tegemoetkwam aan een aanbeveling van de Ombudsman voor Pensioenen én ii) voor een harmonisatie zorgde met de praktijk die reeds van toepassing was in de pensioenregeling voor werknemers.

✓ ADVIES 2018/03: TERMIJNEN VOOR HET NEMEN VAN BESLISSINGEN - EINDE VAN DE AFWIJKING

2.1.5 Vrijstelling van bijdragen op het moment van de pensionering

In maart 2018 werd voor advies aan het Comité een voorontwerp van wet voorgelegd dat het verschil in bijdrageplicht moest opheffen dat op dat moment voor het kwartaal van pensionering bestond tussen zelfstandigen die op de wettelijke pensioenleeftijd of vervroegd met pensioen gaan enerzijds, en zelfstandigen die met pensioen gaan na de wettelijke pensioenleeftijd anderzijds. Waar de eerste groep voor het kwartaal van pensionering⁸ geen bijdragen verschuldigd was, moest de tweede groep een verminderde bijdrage betalen, zonder evenwel nog pensioenrechten op te bouwen.

Het voorontwerp van wet dat voor advies van het Comité werd voorgelegd, voorzag dat de zelfstandigen die ná de wettelijke pensioenleeftijd met pensioen gaan, vanaf 1 juli 2018 niet langer

⁸ In geval van stopzetting van de zelfstandige activiteit in de loop van datzelfde kwartaal.

bijdragen meer verschuldigd zouden zijn voor het kwartaal waarin hun pensioen ingaat, op voorwaarde dat ze hun beroepsactiviteit stopzetten tijdens datzelfde kwartaal.

Het Comité verwelkomde dit voorstel omdat het de zelfstandigen langer aan het werk zou houden terwijl de kostprijs ervan eerder beperkt was. Bovendien kwam de maatregel ook tegemoet aan een arrest van het arbeidshof van Gent.

✓ ADVIES 2018/05: PENSIONERING EN VRIJSTELLING VAN BIJDAGEN

2.1.6 Toekenning van een gezinspensioen in geval van een pensioen ten laste van het stelsel van de openbare sector in hoofde van de echtgenoot

In mei 2018 bracht het Comité een positief advies uit over een voorontwerp van wet dat het in het pensioenstelsel voor zelfstandigen mogelijk moest maken om, naar analogie met het stelsel van de werknemers, aan koppels een gezinspensioen toe te kennen wanneer één van beide echtgenoten een (klein) pensioen in het stelsel van de openbare sector geniet. In deze gevallen zou het bedrag van dit (klein) pensioen, worden afgetrokken van het bedrag van het gezinspensioen. Het voorstel kwam tegemoet aan een aanbeveling uit het jaarverslag 2012 van de Ombudsman Pensioenen.

✓ ADVIES 2018/09: TOEKENNING VAN EEN GEZINSPENSIEN TEN LASTE VAN HET ZELFSTANDIGENSTELSEL IN GEVAL VAN EEN PENSIEN ALS AMBTENAAR IN HOOFDE VAN DE ECHTGENO(T)T(E)

2.2 Sociale bijdragen

2.2.1 Evaluatie van de hervorming van de bijdragen

Sinds 2015 is een nieuwe berekeningswijze voor de sociale bijdragen van zelfstandigen van kracht. Gelet op de omvang en de impact ervan, achtte de wetgever het noodzakelijk om deze hervorming te evalueren binnen de 4 jaar na de inwerkingtreding ervan. Deze taak is wettelijk toevertrouwd aan het ABC.

Het ABC startte deze evaluatiewerkzaamheden in 2018. Gegeven de tijd die dit vergt⁹, is een uitgebreid evaluatierapport ten vroegste begin 2019 gepland. In afwachting van deze uitgebreide evaluatiestudie heeft minister Ducarme het Comité gevraagd om over sommige aspecten van de hervorming reeds verslag uit te brengen in een tussentijds rapport. Het Comité bracht dit verslag eind 2018 uit.

⁹ In het bijzonder omdat het cijfermateriaal dat als basis moet dienen voor de analyses van het inkomsten en bijdragenverloop (inkohieringen, inningen, verminderingen etc.), slechts gefaseerd ter beschikking komt.

In dit rapport gaf het Comité aan van mening te zijn dat er geen noodzaak is tot verlenging van de maatregel die zelfstandigen de mogelijkheid geeft om af te zien van een regularisatie van bijdragen voor de laatste loopbaan jaren na hun pensioen. Het is het van mening dat de nieuwe mogelijkheid om enkel voor regularisatiebijdragen een bijdragevrijstelling aan te vragen, een valabel alternatief zal vormen voor recent gepensioneerden die na de opname van hun pensioen moeilijkheden ondervinden om eventuele bijdragesupplementen te betalen, verschuldigd voor hun laatste loopbaan jaren.

Ten tweede vond het Comité het te vroeg om een beslissing te nemen over de eventuele afschaffing van het systeem van verminderingsdrempels dat vandaag bestaat in het kader van de mogelijkheid tot vermindering van voorlopige bijdragen. Het Comité erkende dat een systeem zonder verminderingsdrempels de zelfstandige zou toelaten om op het moment van voorlopige bijdragebetaling te komen tot een bijdragebedrag dat zo nauw mogelijk aansluit bij zijn economische situatie (en dus bij de filosofie van de hervorming van 2015). Dit veronderstelt volgens het Comité echter een bijdragesysteem dat reeds voldoende tot maturiteit is gekomen. Het Comité kan op dit moment echter nog niet vaststellen in welke mate het gewenst niveau van maturiteit reeds is bereikt.

Ten derde meende het Comité dat het niet nodig was om de regels voor de berekening van de VAPZ-premie wezenlijk te wijzigen. Het Comité is van oordeel dat het inkomen N-3 de meest aangewezen berekeningsbasis is en blijft voor de VAPZ-premie.

Tot slot greep het Comité het tussentijds verslag aan om aandacht te vragen voor de omvang van de verhogingen die zelfstandigen vandaag worden aangerekend bij laattijdige of onvolledige bijdragebetaling. Het meende immers dat het systeem de zelfstandigen vandaag disproportioneel sanctioneert wanneer zij hun bijdrageverplichting niet tijdig vervullen. Het vroeg in dit kader om de sancties in geval van laattijdige bijdragebetaling te verminderen en om meer welwillendheid aan de dag te leggen in dossiers waarin de zelfstandige na de vervaldatum zijn bijdragen alsnog binnen een redelijke termijn betaalt.

✓ VERSLAG 2018/04 : HERVORMING VAN DE SOCIALE BIJDRAGEBEREKENING : TUSSENTIJDIG EVALUEERINGSVERSLAG

2.3 Sociale fraude

2.3.1 Limosaverplichting: risicosectoren

Initieel verplichtte de Limosaverplichting, ingevoerd in 2007 onder meer zelfstandigen die tijdelijk een zelfstandige activiteit in België uitoefenen maar er niet permanent verblijven, hun beroepsactiviteit in België via het elektronische Limosaloket te (laten) registreren vóór aanvang van hun activiteit. In reactie op een arrest van het Europese Hof van Justitie in 2012¹⁰, werd de Limosaverplichting voor zelfstandigen echter tijdelijk opgeschort en werden de Limosaregels de

¹⁰ Arrest van het Europees Hof van Justitie van 19 december 2012

voorbij jaren meermaals aangepast. Een laatste aanpassing beperkte deze verplichting tot bepaalde fraudegevoelige sectoren. Aan het Comité werd voor advies een voorstel voorgelegd dat de bouwsector, de vleessector en de schoonmaaksector aanduidt als fraudegevoelig. De Europese Commissie meende dat België onvoldoende op objectieve gronden kon aantonen dat andere sectoren onder het toepassingsgebied van de Limosaplicht voor zelfstandigen moesten vallen omwille van hun fraudegevoeligheid.

In zijn advies keurde het Comité de voorgestelde lijst van risicosectoren goed, maar betreurde het dat de transportsector er niet in was opgenomen, ondanks de fraudegevoeligheid ervan. Het Comité herinnerde er tevens aan dat de verhuissector in het verleden vragende partij was om ook als risicosector erkend te worden. Overigens vestigde het Comité de aandacht op de relevantie van cijfergegevens om het frauderisico binnen de sectoren te objectiveren. Het wees er tevens op dat een lijst van risicosectoren waarvan de inhoud (te) snel wijzigt, nadelig kan zijn voor het transparante en voorspelbare karakter van de Limosaregels.

✓ ADVIES 2018/08: LIMOSAVERPFLICHTING ZELFSTANDIGEN: DEFINITIE VAN DE RISICOSECTOREN

2.3.2 Register van werkende vennoten

Om sociaal misbruik via frauduleuze vennootschapsconstructies beter te kunnen opsporen, stelde het Comité in een advies van 2016 voor om een instrument te ontwikkelen dat gegevens samenbrengt afkomstig uit:

- het "register van uiteindelijke begunstigen"¹¹ ;
- een "register van werkende vennoten" waarin de identiteit van de werkende vennoot en de begin- en einddata van zijn activiteit binnen de onderneming zijn opgenomen.

In dit kader werd in juni 2018 voor advies aan het Comité een wetsontwerp voorgelegd dat de uitbouw van een register van werkende vennoten mogelijk moet maken. Vanaf 1 januari 2019 zouden de vennootschappen verplicht zijn om, via de online toepassing 'MyEnterprise', informatie over hun werkende venno(o)t(en) aan de Kruispuntbank van Ondernemingen te bezorgen en om deze informatie actueel te houden. In geval de registratieverplichting niet (of niet correct) wordt uitgevoerd binnen de vooropgestelde termijnen, zou een administratieve geldboete aan de vennootschap worden opgelegd.

In zijn advies stelde het Comité met tevredenheid vast dat:

- met dit initiatief wordt tegemoetgekomen aan een eerdere vraag van het Comité om een instrument te ontwikkelen dat toelaat om i) per onderneming het aantal werkende vennoten in kaart te brengen en ii) een zicht te krijgen op het start- en eindmoment van de activiteit als werkend vennoot;

¹¹ Het gaat om een Europese verplichting.

- overeenkomstig het vroegere advies van het Comité - i) de verplichting tot registratie niet aan de werkende vennoten maar aan de vennootschap wordt opgelegd en ii) de registratie via My Enterprise ervoor zorgt dat de aangifte kosteloos en laagdrempelig kan verlopen.

Het Comité vroeg echter dat de nodige initiatieven zouden worden genomen om – in het kader van het *only-once* principe – een (automatische) informatiedoorstroming tussen de socialeverzekeringsfondsen en de KBO tot stand te brengen. Daarnaast wenste het Comité dat de invoering van de nieuwe registratieverplichting voor vennootschappen zou worden voorafgegaan door een uitgebreide informatiecampagne en dat de vennootschappen die de verplichting niet nakomen, in een eerste fase eerder preventief dan repressief zouden worden benaderd.

✓ ADVIES 2018/10: UITBOUW VAN EEN REGISTER VAN WERKENDE VENNOTEN

2.3.3 Fictieve aansluitingen

Sedert geruime tijd wordt men binnen het sociaal statuut geconfronteerd met de problematiek van fictieve aansluitingen. Dit zijn personen die zich bij een sociaal verzekeringsfonds aansluiten als zelfstandige, zonder daarom in de feiten een zelfstandige activiteit uit te oefenen en dit met het oog op het bekomen van een verblijfsrecht van langer dan drie maanden en/of van bepaalde sociale voordelen. De voorbije jaren werden vanuit het sociaal statuut verscheidene initiatieven genomen ter voorkoming, opsporing en sanctionering van deze vorm van sociaal misbruik. Ook in 2018 werkte het Comité rond twee van dergelijke maatregelen.

Ten eerste bracht het in december 2018 een positief advies uit over een ontwerp van koninklijk besluit dat moest voorkomen dat een persoon die een administratieve geldboete wegens fictieve aansluiting verschuldigd is, zich aansluit bij een ander fonds dan datgene dat verantwoordelijk is voor de inning van deze boete en dit zolang i) het bedrag ervan opeisbaar is en ii) de invordering ervan loopt. In zijn verslag 2017/04¹² had het Comité immers vastgesteld dat personen wiens aansluiting werd geschrapt omwille van de afwezigheid van een zelfstandige activiteit, zich vaak binnen een vrij korte termijn opnieuw aansluiten als zelfstandigen. De maatregel zou niet alleen het hoge aantal van deze heraanmeldingen voorkomen maar tevens bijdragen tot een betere invordering van de administratieve geldboetes.

Ten tweede bracht het Comité in december 2018 een positief advies uit over een voorstel van de dienst Administratieve Geldboeten om notificaties in het kader van administratieve geldboetes (kennisgevingen van de mogelijkheid tot opleggen van een administratieve geldboete en beslissingen inzake de effectieve oplegging ervan) in de toekomst te betekenen aan het laatste gekende adres, wanneer de adresgegevens in het Rijksregister ontbreken. Deze formalisering van een reeds bestaande administratieve praktijk zou moeten toelaten om in de toekomst te vermijden dat kennisgevingen worden betwist omdat ze niet werden betekend aan het adres dat is opgenomen in het Rijksregister.

¹² Verslag ABC 2017/04 'Evaluatie van de nieuwe AFA-procedure', pp. 26-27.

In dit advies stelde het Comité bovendien voor om vergelijkbare maatregel in te voeren in andere situaties van het sociaal statuut waarin het ontbreken van een adres in het Rijksregister problemen oplevert.

- ✓ ADVIES 2018/18: HERAANSLUITING NA SCHRAPPING WEGENS FICTIEVE AANSLUITING
- ✓ ADVIES 2018/19: ONTBREKEN VAN EEN ADRES IN HET RIJKSREGISTER: KENNISGEVING VAN DE ADMINISTRatieve GELDBOETEN

2.3.4 Controle op onbelast bijverdienen

Sinds vorig jaar is een fiscaal en parafiscaal gunstregime van kracht voor inkomsten die men verwerft uit verenigingswerk, occasionele dienstverlening en de platformeconomie. In november 2018 nam het Comité kennis van een ontwerp van koninklijk besluit dat bepaalt welke controlediensten bevoegd zijn om controles uit te voeren in het kader van dit nieuwe systeem. De bevoegde controlediensten zijn het RSZ, het RSVZ, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (AD Toezicht op de Sociale Wetten en AD Toezicht op het Welzijn op het Werk), de RVA en het RIZIV.

Het Comité verwees in zijn advies ook naar de opmerkingen die het had geformuleerd in zijn adviezen 2016/08¹³ en 2017/18¹⁴ met betrekking tot het nieuwe wettelijke kader inzake bijverdienen.

- ✓ ADVIES 2018/16: CONTROLE OP ONBELAST BIJVERDIENEN

2.3.5 Hervorming van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD)

In juni 2018 werd een voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken voor advies aan het Comité voorgelegd, dat onder meer voorzag in een hervorming van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD). De hervorming maakt van de SIOD het centrale coördinatieorgaan in de strijd tegen de sociale fraude.

Daarnaast zou een informatieplatform 'sociale fraude' worden opgericht ter bevordering van de dialoog tussen de regeringsleden, bevoegd voor sociale fraude en het management van de SIOD enerzijds en de sociale partners anderzijds.

Het Comité bracht een positief advies uit over dit voorontwerp van wet maar stelde uitdrukkelijk dat ervan uit te gaan dat :

- het ABC als equivalent zal fungeren van het informatieplatform dat wordt opgericht in de schoot van de NAR;

¹³ Advies 2016/08 van 26 mei 2016, 'Deeleconomie'.

¹⁴ Advies 2017/18 van 30 november 2017 'Een wettelijk kader voor bijverdienen'.

- de mogelijkheid voor de manager van de SIOD om de structurele overlegcomités voor de werknemers en de zelfstandigen samen te voegen, – zoals de memorie van toelichting uitdrukkelijk bepaalt - slechts van tijdelijke aard kan zijn.

✓ ADVIES 2018/11: VOORONTWERP VAN WET HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN INZAKE SOCIALE ZAKEN

2.3.6 Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019

Sinds enkele jaren worden de doelstelling en acties op het vlak van sociale fraudebestrijding vastgelegd in een Actieplan. In het najaar van 2018 werd het Actieplan 2019, alsook de prioritaire maatregelen voor het zelfstandigenstelsel voor advies aan het Comité voorgelegd.

Omdat het Comité met tevredenheid vaststelde dat heel wat van de aanbevelingen die het Comité in het recente verleden formuleerde ter voorkoming en bestrijding van misbruik in het sociaal statuut, vertaald werden in doelstellingen en concrete initiatieven in het Actieplan 2019, bracht het hierover een positief advies uit. Aangezien het geheel aan maatregelen bijkomende budgettaire inspanningen vergen van de uitvoeringsorganisaties, werd er echter op gewezen dat het voor het RSVZ, zonder bijkomende financiële middelen, onhaalbaar zou zijn om zich te engageren voor de bijkomende inspanningen die het Actieplan 2019 van de instelling vergt.

De vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen verwelkomden het positief advies van het Comité en begrepen dat het voor het RSVZ niet altijd eenvoudig is om met de beschikbare middelen de vele opdrachten kwaliteitsvol uit te voeren. Ze waren echter van mening dat dit niet onmogelijk was. Ze onderstreepten dat de strijd tegen de sociale fraude voortvloeit uit een nauwe samenwerking tussen de verschillende inspectiediensten en dat het dus van fundamenteel belang is dat het sociaal statuut van de zelfstandigen ter zake geen enkele achterstand oploopt.

In het advies over de prioriteiten inzake sociale fraudebestrijding in het zelfstandigenstelsel herhaalde het Comité zijn bezorgdheden over het tekort aan budgettaire middelen voor de uitvoering van de voorgestelde maatregelen.

Rekening houdend met de financiering die het RSVZ zeker zal ontvangen voor de implementatie van de vooropgestelde maatregelen, stelde het Comité de volgende volgorde inzake prioriteiten voorop:

1. Strijd tegen de fictieve aansluitingen: hier kon vooruitgang geboekt worden binnen een kort tijdsbestek en met een redelijk beperkte middeleninzet.
2. Datamatching en datamining: deze technieken laten toe om de opsporing van alle mogelijke vormen van sociale fraude aanzienlijk te verbeteren.
3. Register van werkende vennoten: gelet op de omvangrijke kosten moest onderzocht worden in welke mate het mogelijk en wenselijk is om de uitvoering progressief aan te vatten.
4. Sociale en fiscale compensatie: de werkzaamheden om een dergelijk systeem in het stelsel van de zelfstandigen te implementeren stonden nog in hun kinderschoenen en heel wat aandachtspunten moesten nog opgelost worden.

- ✓ ADVIES 2018/17: ACTIEPLAN SOCIALE FRAUDEBESTRIJDING 2019
- ✓ ADVIES 2018/20: MAATREGELEN IN DE STRIJD TEGEN DE SOCIALE FRAUDE: PRIORITEITEN VAN HET COMITÉ

2.4 Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen

2.4.1 Begroting

Het ABC staat mee in voor het financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit verband brengt het Comité minstens twee keer per jaar een advies uit over de status en de ontwikkelingen van het Globaal Beheer: een keer naar aanleiding van de begrotingscontrole en een maal naar aanleiding van de begrotingsopmaak en de meerjarenramingen.

Naast een beschrijving van de financiële situatie van het globaal financieel beheer en van de begrotingsramingen voor de komende jaren, formuleerde het Comité meerdere opmerkingen in zijn verslagen 2018.

Zo verheugde het zich ten eerste over de bijkomende middelen die voor 2017 en 2018 aan het stelsel werden toegekend om de uitgaven in het kader van de maatregelen ter versterking van het sociaal statuut van de zelfstandigen te financieren. Het vroeg om een strikte en continue opvolging van de uitgaven ter zake zodat tot een optimale aanwending van de beschikbare enveloppen te komen en eventueel het bedrag ervan te herzien in het licht van de realisaties.

Ten tweede wees het Comité nogmaals op zijn bezorgdheden met betrekking tot de invoering van een fiscale en parafiscale gunstregeling voor inkomsten uit de platformeconomie, uit het verenigingswerk en uit de occasionele dienstverlening. Aangezien het vreest dat die regeling een verlies voor het statuut met zich meebrengt, vroeg het om alternatieve compenserende maatregelen te nemen. Het herinnerde het eraan dat op grond van de initiële regels die werden uitgevoerd, het statuut nog een deel van de fiscale opbrengsten uit de platformeconomie moest krijgen voor 2017.

Ten derde wees het Comité erop dat door de cumulatieve lineaire besparing van 2 % op de beheermiddelen van het RSVZ en door de talrijke nieuwe taken die aan de instelling zijn toegewezen, het RSVZ een groeiende financiële druk ondervindt. Dit zou een hinderpaal kunnen worden voor de correcte uitoefening van de kernopdrachten.

Tot slot bracht het Comité nogmaals in herinnering dat het sociaal statuut van de zelfstandigen geen enkele evenwichtsdotatie krijgt omwille van het positieve begrotingsresultaat. Omwille van een negatief saldo zal het stelsel van de werknemers deze financiering daarentegen wel ontvangen.

- ✓ VERSLAG 2018/02: VOORSTEL VAN BEGROTINGSCONTROLE 2018
- ✓ VERSLAG 2018/03: VOORAFBEELDING VAN DE BEGROTING 2019 – MEERJARENRAMINGEN 2020-2021

2.4.2 Alternatieve financiering: sector geneeskundige verzorging

De hervorming van de financiering van de sociale zekerheid in 2016 wijzigde de financiering van de sector geneeskundige verzorging. Sindsdien wordt de sector gefinancierd met eigen ontvangsten van het RIZIV en met een beperkte financiële tussenkomst vanuit de Globale beheren. Het verschil tussen deze ontvangsten enerzijds, en de behoeften van de sector Geneeskundige Verzorging anderzijds, wordt gedekt door een saldo-financiering, de zogenaamde 1§ quater¹⁵. Beide Globale Beheren voorzien in die saldo-financiering maar zij ontvangen hiervoor een gelijk bedrag aan alternatieve financiering, voortkomende uit btw-opbrengsten¹⁶.

In februari 2018 bracht het Comité een positief advies uit met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit dat voor 2018 de bedragen vastlegde die bestemd zijn voor de Globale Beheren, ter financiering van het saldo (§ 1 quater). Voor het werknemersstelsel ging het om 4.015.282 duizend euro en voor het zelfstandigenstelsel om 401.779 duizend euro.

Als gevolg van de begrotingscontrole werden deze bedragen in juli 2018 naar boven herzien, namelijk 4.026.028 duizend euro voor het werknemersstelsel en 402.854 duizend euro voor het zelfstandigenstelsel. Het Comité bracht een positief advies uit met betrekking tot het ontwerp van koninklijk besluit dat die bedragen vastlegde.

Eind 2018 werd tevens een ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd voor advies dat voor 2019 de bedragen van de saldo-financiering vastlegde, aan het advies van het Comité voorgelegd. Die bedragen werden vastgelegd op 4.503.805 duizend euro voor het werknemersstelsel en op 450.662 duizend euro voor het zelfstandigenstelsel. Het Comité bracht een positief advies uit.

- ✓ ADVIES 2018/02: BEDRAG VAN DE ALTERNATIEVE FINANCIERING VAN DE BIJKOMENDE GELDMIDDELEN VOOR DE SECTOR GENEESKUNDIGE VERZORGING VOOR 2018
- ✓ ADVIES 2018/14: BEDRAG VAN DE ALTERNATIEVE FINANCIERING VAN DE BIJKOMENDE GELDMIDDELEN VOOR DE SECTOR GENEESKUNDIGE VERZORGING
- ✓ ADVIES 2018/21: BEDRAG VAN DE ALTERNATIEVE FINANCIERING VAN DE BIJKOMENDE GELDMIDDELEN VOOR DE SECTOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

¹⁵ Het mechanisme van de beperkte financiële tussenkomst en de saldo-financiering (gedekt door alternatieve financiering) werd uitgedacht om de Globale Beheren niet volledig verantwoordelijk te maken voor de financiering van de sector Geneeskundige Verzorging, aangezien het beheer van deze sector niet enkel door de sociale partners gebeurt en de overheid de facto een grote impact heeft op de uitgaven.

¹⁶ Voor het Globaal Beheer Zelfstandigen is dit geregeld in artikel 6, §1quater van het koninklijk besluit van 18 november 1996

2.5 Allerlei

2.5.1 Alternatief voor de aangetekende zending

Begin februari 2018 nam het Comité kennis van een wetsvoorstel dat in welbepaalde gevallen een ander middel van briefwisseling toelaat dan de aangetekende zending. Het alternatieve middel moet evenwel toelaten om de verzendingsdatum van de zending vast te stellen en de ontvangst ervan te verzekeren.

Het Comité verbond zich er naar aanleiding van deze maatregel toe om een ruimere analyse te maken van de informatieprocedures en -stromen tussen de fondsen en de zelfstandigen om na te gaan of en waar er bepaalde vereenvoudigingen en verbeteringen mogelijk zijn.

✓ ADVIES 2018/01: ALTERNATIEF VOOR DE AANGETEKENE ZENDING

2.5.2 Sociale bescherming van grensarbeiders

In maart 2018 boog het Comité zicht over een wetsvoorstel ter verbetering van de sociale bescherming van grensarbeiders die i) de leeftijd van 65 jaar bereiken (of hebben bereikt) en ii) werkloos of arbeidsongeschikt zijn (geworden).

In België eindigt de bescherming in de werkloosheids- en in de arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsverzekering op de leeftijd van 65 jaar. Dat kan leiden tot een problematische situatie voor die grensarbeiders die op het einde van hun loopbaan werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkeringen genieten. Als de wettelijke pensioenleeftijd in het buitenland hoger is, hebben deze personen op dat moment nog geen recht op hun buitenlands pensioen en worden zij geconfronteerd met een Belgisch pensioenbedrag dat (te) laag is omdat hun aantal in België gepresteerde loopbaanjaren (te) beperkt is. Tot voor kort konden deze werknemers aanspraak maken op een zogenaamd pensioencomplement, ter aanvulling van hun pensioen. Als gevolg van de afbouw van dit pensioencomplement, lopen deze werknemers - volgens de indieners van het voorstel - echter het risico om op sociaalrechtelijk vlak in een vacuüm te verzeilen.

Om dit probleem in het werknemersstelsel op te lossen, stelden de indieners van dit voorstel voor om grensarbeiders toe te laten om (een deel van) hun vervangingsinkomen ten laste van de Belgische sociale zekerheid te blijven ontvangen tot zij hun buitenlands pensioen zouden kunnen opnemen.

Na analyse toonde het Comité zich geen voorstander van een vergelijkbaar voorstel voor de zelfstandigen. Het Comité meende dat de Europese regels inzake de coördinatie van de sociale zekerheid het mogelijk maken om het probleem te ondervangen. In deze situatie kan de betrokkene zijn in België opgebouwde pensioenrechten genieten en dat pensioen cumuleren met een invaliditeitsuitkering pro rata ten laste van het andere land. Weliswaar beschikken niet alle landen over een arbeidsongeschiktheids- of invaliditeitsverzekering, maar het Comité oordeelde dat het niet aan de Belgische wetgever toekomt om dat hiaat op te lossen.

2.5.3 Een Europese definitie van 'werknemer'

In december 2017 keurde de Europese Commissie een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad goed betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie. Hiermee werd voor het eerst een richtlijn aangenomen waarin een expliciete definitie van het begrip 'werknemer' is opgenomen. Daarom vroeg het Comité de dienst Juridische en Algemene Studies van RSVZ om een analyse te maken van de manier waarop i) deze definitie zich verhoudt tot de invulling van het begrip werknemer naar Belgisch recht en ii) dit van invloed is op de wijze waarop naar Belgisch recht het onderscheid wordt gemaakt tussen werknemer en zelfstandige.

Uit die analyse leerde het Comité dat:

- de essentiële elementen van de definitie in het voorstel voor een richtlijn (beloning, werk en gezagsverhouding) identiek zijn aan de criteria die gebruikt worden om het bestaan van een arbeidsovereenkomst en van het statuut van werknemer naar Belgisch recht te bepalen;
- in tegenstelling tot het Belgische recht, in het voorstel voor een richtlijn niet werd beschreven hoe men de gezagsverhouding moet beoordelen, maar dat de criteria van economische afhankelijkheid niet zouden kunnen worden gehanteerd, aangezien ze buiten het begrip gezag vallen;
- dat de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie de gezagsband beoordeelt op grond van criteria die sterk aanleunen bij de criteria die in het Belgische recht worden gehanteerd.

Bijgevolg concludeerde het Comité dat het begrip 'werknemer' in het voorstel van richtlijn in overeenstemming was met de Belgische invulling die aan het begrip wordt gegeven. Het merkte echter op dat het een voorkeur heeft voor het gebruik van nationale definities voor de kwalificatie van de arbeidsrelaties. Wijzigingen op Europees niveau zouden immers kunnen leiden tot discrepanties tussen het Europese onderscheid en het Belgische onderscheid tussen zelfstandige en werknemer. Dit zou de regels complex maken en zou gevolgen kunnen hebben op andere domeinen, die niet tot de bevoegdheid van Europa behoren (zoals bijvoorbeeld de sociale zekerheid).

2.5.4 Gegevensverstrekking in het kader van de Wijninckx-bijdrage

In juni 2018 werd een voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken voor advies aan het Comité voorgelegd, dat onder meer bepaalde termijnen wijzigde voor de gegevensverstrekking in het kader van de Wijninckx-bijdrage. Vanaf 1 januari 2019 zouden de pensioeninstellingen er toe gehouden zijn om de gegevens op basis waarvan de inningsgrondslag voor de Wijninckx-bijdrage kan worden vastgesteld, uiterlijk op 31 augustus van elk bijdragejaar aan

de vzw SIGeDIS mee te delen. De vzw SIGeDIS zou op haar beurt wettelijk verplicht zijn om de gegevens voor de berekening en de betaling van de Wijninckx-bijdrage uiterlijk op 31 oktober van elk bijdragejaar aan de rechtspersonen mee te delen. Het Comité bracht hierover een positief advies uit.

✓ ADVIES 2018/11: VOORONTWERP VAN WET HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN INZAKE SOCIALE ZAKEN

2.5.5 Overdracht van bevoegdheden van de FOD Sociale Zekerheid naar het RSVZ

In haar regeerakkoord van 9 oktober 2014 stelde de federale regering een hervorming van de federale overheidsorganisatie voorop, met als doel de efficiëntie van de overheid te verhogen en de dienstverlening aan de burgers en ondernemingen te verbeteren. In het kader van deze federale redesign werd onder meer beslist om alle operationele activiteiten verbonden aan het sociaal statuut binnen het RSVZ te centraliseren. De bevoegdheden inzake toekenning van de vrijstellingen van sociale bijdragen en inzake de audit van de socialeverzekeringsfondsen zouden bijgevolg op 1 januari 2019 van de DG Zelfstandigen (FOD Sociale Zekerheid) naar het RSVZ worden overgebracht. Die bevoegdheidsoverdracht werd aangewend om de werking van deze diensten te herzien.

Wat de eerste bevoegdheid betreft, werden in februari 2018 aan het advies van het Comité twee ontwerp teksten voorgelegd, die tot doel hadden om de aanvraag- en toekenningsprocedures voor het verkrijgen van een bijdragevrijstelling te verbeteren en terzelfdertijd de werking van de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen (CVB) te rationaliseren.

Deze hervorming moest

- de zelfstandige toelaten om een vrijstellingsaanvraag in te dienen voor het bijdragesupplement dat hij verschuldigd is na de regularisatie van zijn voorlopige bijdragen;
- het vage criterium 'staat van behoefte' vervangen door het criterium 'het zich bevinden in een tijdelijke moeilijke financiële of economische situatie', een begrip dat verduidelijkt wordt via verschillende wettelijke vermoedens;
- de zelfstandige aanmoedigen om een vermindering van zijn voorlopige bijdragen aan te vragen, vooraleer van een vrijstelling van bijdragen gebruik te maken;
- de elementen oplijsten waarop de CVB kan steunen voor haar evaluatie;
- uitsluitend een vrijstelling toekennen voor de bijdragen die verschuldigd zijn en uitdrukkelijk in de aanvraag tot vrijstelling zijn bedoeld en de zelfstandige niet langer toelaten om bijkomende bewijselementen aan te brengen na de indiening van deze aanvraag en;
- de indiening toelaten van een beroep ten gronde tegen de beslissingen van de CVB.

Het Comité stelde tevreden vast dat het hervormingsvoorstel het streven naar een grotere administratieve efficiëntie combineerde met de intentie om de rechtszekerheid voor de zelfstandige te verbeteren. Het was tevens verheugd over het feit dat de hervorming het mogelijk maakt om een vrijstelling van betaling aan te vragen voor het bijdragesupplement dat verschuldigd is na regularisatie. Het vroeg echter om in het licht van deze hervorming, de nodige initiatieven te nemen om voor de betrokken kwartalen de opbouw van pensioenrechten mogelijk te maken op grond van de betaalde voorlopige bijdragen.

Wat de overdracht van de audit van de socialeverzekeringsfondsen betreft, stelde het Comité met tevredenheid vast dat de overdracht werd aangegrepen om de bestaande conformiteitscontroles te vervangen door procesgerichte audits in de schoot van een nieuwe dienst "Externe Audit". Deze nieuwe aanpak laat toe om de werking van de fondsen op een transparante en systematische manier én in een geest van dialoog en partnerschap te evalueren, met als enige doel te komen tot de meest kwaliteitsvolle, betrouwbare, doeltreffende, efficiënte en conforme uitvoering van de wettelijke opdrachten waarmee de socialeverzekeringsfondsen zijn belast. Het Comité merkte op dat het in die filosofie essentieel is dat geen enkele sanctie zou worden genomen tijdens het auditproces en dat het voorziene sanctiemechanisme enkel in een ultieme fase in werking zou treden, wanneer er manifest geen gevolg of uitvoering wordt gegeven aan verbetertrajecten.

Het Comité bracht een positief advies uit over deze overdracht, maar wees er evenwel op dat het RSVZ deze twee nieuwe opdrachten slechts tot een goed einde zou kunnen brengen indien het over de nodige personeels- én werkingsmiddelen beschikt.

- ✓ ADVIES 2018/04: VRIJSTELLING VAN DE BIJDAGEN : VERBETERING VAN DE PROCEDURE
- ✓ ADVIES 2018/15: OVERDRACHT VAN BEPAALDE BEVOEGDHEDEN VAN DE FOD SOCIALE ZEKERHEID NAAR HET RSVZ

2.5.6 Uitbreiding van de moederschapshulp

Wanneer zij beantwoordt aan de voorwaarden om de moederschapshulp te genieten, kan de vrouwelijke zelfstandige die net bevallen is, kosteloos 105 dienstencheques ontvangen, om zich bij de huishoudelijke taken te laten helpen. In juni 2018 nam het Comité kennis van een wetsvoorstel dat het toepassingsgebied van deze hulp moest uitbreiden tot i) de overlevende ouder, in geval een vrouwelijke zelfstandige overlijdt tijdens of na de geboorte van haar kind en ii) tot de adoptieouders.

Wat de uitbreiding tot de adoptieouders betreft, voorzag het wetsvoorstel erin dat de hulp uitsluitend aan één van de adoptieouders zou worden toegekend. Het Comité stelde in zijn advies dat beide adoptieouders de moederschapshulp zouden moeten kunnen genieten, op voorwaarde dat zij daartoe de voorwaarden vervullen. Overigens meende het Comité dat het meer aangewezen zou zijn om de uitbreiding van de moederschapshulp tot adoptieouders te realiseren door hiervoor een apart wettelijk kader te creëren, eerder dan de bestaande wettelijke bepalingen omtrent moederschapshulp van het KB van 17 januari 2006 "naar analogie" aan te passen.

- ✓ ADVIES 2018/12: WETSVOORSTEL TOT UITBREIDING VAN HET TOEPASSINGSGEBIED VAN DE MOEDERSCHAPSHULP VOOR VROUWELIJKE ZELFSTANDIGEN

Tabel 1. Overzicht van de in 2018 door het ABC uitgebrachte adviezen

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
Uitgebracht op verzoek van de minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw			
▪ Alternatief voor de aangetekende zending	2018/01	05/02/2018	
▪ Bedrag van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging voor 2018	2018/02	22/02/2018	Koninklijk besluit tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2018, <i>BS 06/07/2018</i>
▪ Termijnen voor het nemen van beslissingen – einde van de afwijking	2018/03	22/02/2018	Koninklijk besluit van 30 maart 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen voor wat betreft de termijnen voor het nemen van beslissingen, <i>BS 11/04/2018</i>
▪ Vrijstelling van de bijdragen: verbetering van de procedure	2018/04	22/02/2018	Wet van 2 december 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, ten einde de werking van de Commissie voor vrijstelling te hervormen, <i>BS 27/12/2018</i>
▪ Pensionering en vrijstelling van bijdragen	2018/05	22/03/2018	Wet van 19 december 2018 tot wijziging, wat de bijdrageplicht betreft, van artikel 15, § 2 van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, <i>BS 27/12/2018</i>
▪ Versterking van de sociale bescherming van grensarbeiders	2018/06	22/03/2018	

▪ Limosaverplichting zelfstandigen: definitie van risicosectoren	2018/08	24/05/2018	Koninklijk besluit van 21 december 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 maart 2007 tot uitvoering van het Hoofdstuk 8 van Titel IV van de programmawet (I) van 27 december 2006 tot voorafgaande melding voor gedetacheerde werknemers en zelfstandigen, wat betreft de bepaling van de risicosectoren bedoeld in artikel 137, 6° van de programmawet (I) van 27 december 2006 in het kader van de voorafgaande melding voor gedetacheerde zelfstandigen, <i>BS 31/12/2018</i>
▪ Toekenning van een gezinspensioen ten laste van het zelfstandigenstelsel in geval van een pensioen als ambtenaar in hoofde van de echtgeno(o)t(e)	2018/09	24/05/2018	
▪ Uitbouw van een register van werkende vennoten	2018/10	13/06/2018	
▪ Voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken	2018/11	20/06/2018	Wet van 21 december 2018 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken, <i>BS 17/01/2019</i>
▪ Invoering van een regeling zwaar werk voor zelfstandigen	2018/13	20/07/2018	
▪ Bedrag van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundigen verzorging	2018/14	26/07/2018	
▪ Overdracht van bepaalde bevoegdheden van de FOD Sociale Zekerheid naar het RSVZ	2018/15	23/10/2018	
▪ Controle op onbelast bijverdienen	2018/16	16/11/2018	Koninklijk besluit van 21 december 2018 houdende toezicht op de naleving van de bepalingen van Titel 2 van de wet van 18 juli 2018 betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie, <i>BS 9/01/2019</i>
▪ Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019	2018/17	30/11/2018	
▪ Heraansluitingen na schrapping wegens fictieve aansluiting	2018/18	07/12/2018	
▪ Bedrag van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging	2018/21	19/12/2018	Koninklijk besluit van 15 januari 2019 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de

geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2019, MB 24/01/2019

Uitgebracht op eigen initiatief

▪ Voorstel van Europese richtlijn betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie: het begrip werknemer	2018/07	24/05/2018
▪ Wetsvoorstel tot uitbreiding van het toepassingsgebied van de moederschapshulp voor vrouwelijke zelfstandigen	2018/12	20/06/2018
▪ Ontbreken van een adres in het Rijksregister: kennisgeving van de administratieve geldboeten	2018/19	19/12/2018
▪ Maatregelen in de strijd tegen de sociale fraude: prioriteiten van het Comité	2018/20	19/12/2018

Tabel 2. Overzicht van de in 2018 door het ABC uitgebrachte verslagen

Verslag	Nr.	Datum	
In toepassing van artikel 111, 52 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen (begroting en meerjarenramingen)			
▪ Opmerkingen en aandachtspunten van het ABC bij de mogelijke invoering van een pensioenberekening op basis van punten in het zelfstandigenstelsel	2018/01	16/01/2018	-
▪ Voorstel van begrotingscontrole 2018	2018/02	22/03/2018	-
▪ Voorafbeelding van de begroting 2019 – Meerjarenramingen 2020-2021	2018/03	26/07/2018	-
▪ Hervorming van de sociale bijdrageberekening: tussentijds evaluatieverslag	2018/04	20/11/2018	